

נעשה אדם

ראש השנה יום שבו נעשה אדם

חובת הלבבות – הקדמת המחבר

אך חכמת התורה מתחלקת לב' חלקים. האחד מהם לדעת חובות האברים והיא החכמה הנראית. והשני לדעת חובות הלבבות והם המצפונים והיא החכמה הצפונה.

חובות האברים יחלקו לב' חלקים. האחד מהם מצות שמחייב בהם השכל אפילו אם לא חייבה בהן התורה. והחלק השני מצות השמע שאין השכל מחייב בהם ולא דוחה אותם כאיסור בשר בחלב ושעטנז וכלאים והדומה להם ממה שנעלמה ממנו עילת איסורם ועילת חיוב ממה שנתחייבו מהן. אך חובות הלבבות כל שרשיהן הן מן השכל כאשר אבאר בעזרת השם. וכל המצות הם נחלקות למ"ע ולמצות לא תעשה. ואין אנו צריכין לבאר את זה במצות האברים מפני שהם ידועות לכל.

אבל אני זוכר ממצות עשה ומצות לא תעשה שבחובות הלבבות מה שיזדמן לי כדי שיהיה דמיון למה שלא אזכור מהם בעזה"י. וממצות עשה שבחובות הלבבות. שנאמין כי יש לעולם בורא ובראו מאין. ושאין כמוהו. ושנקבל עלינו יחודו ושנעבדהו בלבנו ושנתבונן בפלאי יצירותיו כדי שיהיה לנו לאות עליו. ושנבטח בו ושנכנע מפניו ושנירא אותו ונפחד ונבוש מהשקיפו על נגלותינו ונסתרותינו ושנכסוף לרצונו וניחד מעשינו לשמו ושנאהב אותו ואת אוהביו כדי להתקרב אליו ונשנא את שונאיו והדומה לזה ממה שאינו נראה מן האברים:

אך הלאוין שבחובות הלבבות הפך כל אלו. וגם מהם שלא נחמוד ולא נקום ולא נטור כדכתיב (ויקרא) לא תקום ולא תטור. ומההם שלא נהרהר בעבירות ולא נתאוותם ולא נסכים לעשותם ומה שדומה לזה במה שהוא במצפון האדם ולא ישקיף עליו זולתי הבורא כדכתיב (ירמיה יז) אני ה' חוקר לב בוחן כליות וכתוב (משלי כ) נר אלהים נשמת אדם חופש כל חדרי בטן:

ומפני שחכמת המצות שבתורה על שני ענינים הא' מהם גלוי והשני נסתר עיינתי בספרי הקדמונים שהיו אחרי אנשי התלמוד אשר חברו בעניני המצות חבורים רבים לעמוד מהם על חכמת הענין הנסתר וראיתי כי כל מה שכוונו לפרש ולבאר איננו יוצא מא' משלשה ענינים. הא' מהם לפרש ספר התורה והנביאים וזה על שני דרכים, או לבאר פרוש המלות והענינים כמו שעשה רבינו סעדיה ז"ל ברוב ספרי המקרא. או לבאר עניני הלשון והדקדוק והשמוש לכל עבריו וצדדיו ולתקן מלותיו כספרי בן נאנח ובעלי המסורת ומי שנהג מנהגם. והענין השני לחבר עניני המצות על דרך קצרה כספר רב חפץ בן יצליח ז"ל או מה שאנו חייבים בהן בזמן הזה כהלכות פסוקות וגדולות והדומה להם או חלק מחלקיהן כספרי קצת הגאונים בתשובות שאלות במצות הגוף ופסקי דינין. והענין הג' ליישב עניני התורה בלבבנו בדרכי הראיות ותשובות האפיקורסים כספר האמונות ספר שרשי הדת וספר המקמץ והדומה להם וחקרתיה עליהם ולא מצאתי בהם ספר המיוחד בחכמת המצפון.

וראיתי החכמה הזאת שהיא חכמת חובות הלבבות שהניחוה ולא חברוה בספר שיהיה כולל שרשיה ופרקיה ותמהתי על זה תימה גדולה עד שאמרתי בלבי שמא המין הזה מן המצות אין אנחנו חייבין בו מן התורה אלא שחיובו מדרך המוסר להורות הדרך הנכונה והישרה וכמוהו כמו התוספות שהם רשות שאין אנחנו נתבעין בהם ולא נענשים אם נתעלם מהם ועל כן הניחו הקדמונים לחברו בספר עד שחפשתי על חובות הלבבות מן השכל ומן הכתוב ומן הקבלה אם אנחנו חייבים בהם אם לא ומצאתים שהם יסודי כל המצות ואם יארע בהם שום הפסד לא תתכן לנו מצוה ממצות האברים:

מן השכל שאמרתי כי כבר נתברר לנו כי האדם מחובר מנפש וגוף ושניהם מטבוות הבורא עלינו. האחד נראה. והשני אינו נראה. ואנחנו חייבים לעבוד אותו בעבור זה עבודה נלויה ועבודה צפונה. והגלויה חובות האברים כמו התפלה והצום והצדקה ולמוד תורה ולמדעה ועשות סוכה ולולב וציצית ומזוזה ומעקה והדומה להם ממה שיגמר מעשהו על ידי חושי האדם הנראים.

אך העבודה הצפונה היא חובת הלבבות והוא שנייחד האל בלבבותינו ושנאמין בו ובתורתו. ושנקבל עבודתו ונירא אותו ונכנע מפניו ונבוש ממנו. ונאהב אותו ונבטח בו ונמסור נפשותינו אליו. ושנפרוש מאשר ישנא ושנייחד מעשינו לשמו ושנתבונן בטובותיו והדומה לזה ממה שיוגמר במחשבת הלב ומצפוננו מבלי אברי הגוף הנראים ממנו:

וידעתי דעת ברורה כי חובות האברים לא תשלמנה כי אם ברצון הלב וחפץ הנפש לעשותם ותאות לבנו לפעול אותם. ואם יעלה במחשבותינו שאין לבותינו חייבין לבחור בעבודת השם ולחפץ בה יסתלק מעל אברינו חיוב ההמצות שאנו חייבין בהם מפני שאין מעשה נשלם מבלי חפץ הנפש בו. וכיון שנתברר כי הבורא חייב את אברינו במצותיו. לא היה נכון להניח נפשנו ולבנו שהם מבחר חלקי עצמנו שלא יחייבם בעבודתו כפי יכלתם מפני שבהם גמר העבודה ועל כן נתחייבו בחובות גלוינו ומצפוננו. כדי שתהיה עבודתנו שלמה וגמורה וכוללת מצפוננו וגלוינו לבורא יתברך:

וכאשר התברר לי חיובם מדרך השכל אמרתי בלבי שמא הענין הזה איננו כתוב בספר תורתנו וע"כ הניחו לחברו בספר שיוורנו אותו ויראנו עניניו עד אשר בקשתיו בספר התורה ומצאתיו שנזכר בו פעמים רבות כמו שאמר (דברים ו) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך ואמר (שם ל) לאהבה את ה' אלקיך לשמוע בקולו ולדבקה בו ואמר (שם יא) לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ואמר (שם יג) אחרי

וכאשר התברר לי חיוב מצות הלבבות מן התורה כאשר התברר מן השכל חפשתי עליו בדברי רז"ל ומצאתיו יותר מפורש בדבריהם ממה שהוא מפורש בספרים ומן השכל קצתו בכלל כמו שאמרו רחמנא לבא בעי ואמרו לבא ועינא תרי סרסורי דחטאה נינהו. וקצתו בפרט במסכת אבות שאין צריך להאריך בזכרו. ומצאתי הרבה ממנו במדותיהם ובמנהגיהם המקובלים מהם כשהיו נשאלים על עניניהם כמו שאמרו רז"ל במה הארכת ימים וראיתי מצד הכתוב עוד במכה נפש בשגגה שאינו חייב מיתה ומי שהוא שוגג במצות אשר לא תעשינה שהיו חייבים עליהם במזיד אחת מד' מיתות ב"ד או כרת שאינו חייב עליהם אלא חטאת או אשם. וכל זה ראיה כי העיקר בחיוב העונש אינו אלא עד שיהיו הלב והגוף משתתפין במעשה. הלב בכונתו והגוף בתנועתו. וכן אמרו במי שעושה מצוה ולא נתכוין לעשותה לשם שמים שאינו מקבל עליה שכר וכיון שקוטב המעשה ועמודיו בנוים על כוונת הלב ומצפוניו ראיה שתהא חכמת מצות הלב קודמת בטבע לחכמת מצות האברים:

ותשבתו היא "האלקים עשה הגוף הזה חומר עב וחשוך בלתי ראוי לאור באור קדושתו ית' מפני מזגו השפל הזה, כי אין לבא אל שער המלך ולבקר בהיכלו אלא שלימי ההכנה, וזה החשך המוטבע בחוקו של הגוף הוא השם בקרבו את כל התאוות הרעות השולטות בו ועושה אותו עלול לכל המקרים הרעים המוצאים אותו. וזאת שנית עשה נשמה טהורה חצובה מתחת כסא הכבוד והורידה ונפחה בתוך הגוף לטהרו ולקדשו. וזה מה שצריך להבין כי אין סוף הכוונה בביאת הנשמה בגוף לשתחיה אותו בחיי ההבל האלה אבל עיקר ביאה בו הוא לזכך אותו זיכוך גדול ממש להעלותו משפל מדרגתו החמרית אל המדרגה העליונה להיות כמלאכי השרת. ודבר זה מצאנו כבר במשה רבינו ע"ה שזכה וזיכך את חומריותו עד ששה למדרגת מלאך ממש, וכבר ראו על ישראל כי קרן עור פני משה – אך הדרך בו תוכל הנשמה לזכך את גופה הוא במעשה המצוות וקיום התורה."

2

נעשה אדם – אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן ואם כתב אעשה אדם לא למדנו שהיה מדבר עם בית דינו אלא עם עצמו. ותשובתו כתובה בלשונו ויברא את האדם ולא כתב ויבראו: **כללמנו** – בדפוס שלנו: **כלמנו** – להבין ולהשכיל: **וירלו בלגת הים** – יש בלשון הזה לשון רידוי ולשון ירידה זכה רודה בחיות ובהמות לא זכה נעשה ירוד לפניהם והחיה מושלת בו:

Let us make man: Even though they [the angels] did not assist Him in His creation, and there is an opportunity for the heretics to rebel (to misconstrue the plural as a basis for their heresies), Scripture did not hesitate to teach proper conduct and the trait of humility, that a great person should consult with and receive permission from a smaller one. Had it been written: "I shall make man," we would not have learned that He was speaking with His tribunal, but to Himself. And the refutation to the heretics is written alongside it [i. e., in the following verse:] "And God created (וַיִּבְרָא)" and it does not say, "and they created (וַיִּבְרְאוּ)." - [from Gen. Rabbah 8:9] **In our image:** in our form. **After our likeness:** to understand and to discern. **And they shall rule over the fish:** Heb. וַיִּרְדּוּ This expression contains both the meaning of ruling and the meaning of subservience. If he merits, he rules over the beasts and over the cattle. If he does not merit, he becomes subservient to them, and the beast rules over him. — [from Gen. Rabbah 8:12]

דרך ה' – חלק ד פרק ז – בעבודה הזמנית

ו. ואולם מלבד הקידוש הזה הנשער במדריגותיו כפי מדריגת קדושת הימים, יש עוד ענינים פרטיים מיוחדים לכל זמן מזמנים אלה כפי ענינו. ושרש כלם הוא סדר שסדרה החכמה העליונה, שכל תיקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מהזמנים, בשוב תקופת הזמן ההוא, יאיר אור מעין האור הראשון, ותחודש תולדת התיקון ההוא במי שקבלו. והנה על פי זה נצטוונו בחג בכל הענינים שנצטוונו לזכר יציאת מצרים, כי בהיות התיקון ההוא תיקון גדול מאד שנתקנו בו וכמש"ל, הוקבע שבשוב תקופת הזמן ההוא יאיר עלינו אור מעין האור שהאיר אז, ותחודש בנו תולדת אותו התיקון, ועל כן נתחייב באותם הענינים כלם. ועל דרך זה חג השבועות למתן התורה. וחג הסוכות לענין ענני הכבוד, אע"פ שאינו אותו הזמן בפרט, אלא שקבעה התורה חג זה לזכרון ענין זה, וכמ"ש, כי בסוכות הושבתי וכו'. וכן חנוכה וכן פורים. ועל דרך זה היו כל ימי מגילת תענית, אלא שנתבטלו מפני שלא היו ישראל יכולים לעמוד בהם, ונפטרו מהיות עושים זכר להם והתעוררות לאור המאיר. ועתה נבאר המצות האלה בפני עצמן:

בראשית ב' ט"ו

וַיִּקְוֶה ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיִּצְוֵהוּ בֹנֵן עֹדֵן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

גמ' סנהדרין לח:

אמר רבי יוחנן בר חנינא שתיים עשרה שעות הוי היום שעה ראשונה הוצבר עפרו שניה נעשה גולם שלישית נמתחו אבריו רביעית נזרקה בו נשמה חמישית עמד על רגליו ששית קרא שמות שביעית נזדווגה לו חוה שמינית עלו למטה שנים וירדו ארבעה תשיעית נצטווה שלא לאכול מן האילן עשירית סרה אחת עשרה נידון שתיים עשרה נטרד והלך לו שנאמר אדם ביקר בל ילין

זוהר חלק א כז.

לעבדה בפקודין דעשה, ולשמרה בפקודין דלא תעשה

דרך ה' – חלק א פרק ג – במין האנושי

ו. הנה אדה"ר בעת יצירתו היה ממש באותו המצב שזכרנו עד הנה. דהיינו שהנה הוא היה מורכב משני החלקים ההפכיים שאמרנו שהם הנשמה והגוף, ובמציאות היו שני הענינים הטוב והרע, והוא עומד בשיקול ביניהם להדבק במה שירצה מהם. והנה היה ראוי לו שיבחר בטוב, ויגביר נשמתו על גופו ושכלו על חומרו, ואז היה משתלם מיד, ונח בשלימותו לנצח:

אדיר במרום ח"א – עת אימת ניתב בקיימא דחד סמכא

הנה האדם כשנברא לא היתה בו זוהמא כלל, ולא היה לו אלא להעלות העולמות למדריגה העליונה, והיינו להשלים התיקון שהתחיל המאציל ית"ש. ואז היה היצירה מתוקן, וכל רע חוזר לטוב, כמו שעתיד להיות בסוף התיקון. כי אור הקדושה היה גובר, והיה נעשה התיקון של, נוגה כאור תהיה (חבוקק ג, ד), כי היתה נשאת כל הבריאה בקדושה בלי שום טומאה כלל. ועיין פירוש זה הענין לקמן בפירוש, אורחא דפלגותא דשערי. וזה הטעם שלא נצטוו אדה"ר בתרי"ג מצות, כי זה סוד העבודה למטה בסוד ז"א. אבל דרך אדה"ר לא כך היתה, אלא להשיג הקדושה הבאה אליו בהתגברות גדול, עד יום השבת, והיה די שלא ימנע לה. ואז רוב הקדושה היה מקדשו לגמרי, שאפילו בחי' היצירה"ר יהיה טוב מאד, והיה העולם נתקן מיד.

מאמר הגאולה

ונמצא שכך היה צריך אדם הראשון לתקן תיקונו, להשלים בנינו בראשונה במצות עשה, אח"כ להשית שמירה סביב, והוא סוד הגבורה, ואז ישאר הכל בתיקון, והקליפה לא ישא בה לבבה עוד להדבק בקדושה, אך תבלע העולם. ואתה כבר שמעת כי בהתקן מדרגות הביראה באור החכמה כבר היתה הקליפה אובדת, וע"י אדם היה נעשה זה, ונשאר לו השכר לנצח, כי אחר יתקן המאציל המדרגות להיות השפע שלם לנצח נצחים.

קל"ח פתחי חכמה פתח מ"א

אם לא היה אדם הראשון חוטא היה גופו טהור ונתקן גופו ברגע אחד, ואחר חטאו היתה הזוהמה בגוף האדם והנשמה איה מתחברת עמו חיבור שלם.

דעת תבונות עמ' קע"ב

והנה אחר חטאו של אדם ירד העולם ירידה רבה, וכמו שביארנו, ונוסף חסרון על חסרון במציאות התחתונים. על כן מה שצריך עתה הוא לתקן החסרונות הנוספים תחילה. ודבר זה הולך ונעשה עד זמן הגאולה, כי זאת היא הכוונה התכליתית בגלויות לתקן מה שנתקלקל, ולהרויח מה שחסרנו, כדי להשיג אחר כך הטוב שיבואנו אחר כך, כמו שהיה ראוי לבוא לאדם הראשון אילו לא חטא, וכמו שביארנו לעיל. ובהשתלם ענין זה - אז ניגאל גאולה שלמה. ונמצא, שאנו צריכים להרחיק הרע מן הגבול שנרחב לו אחר החטא כמו שביארנוג ולהשיב את הטובות שאבדנו. וכפי מה שמתחדש תמיד מענין זה ממעשי הצדיקים בהכנת התחתונים - כך האדון ב"ה משפיע להם:

גמ' פסחים קיח.

אמר רבי יהושע בן לוי בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם וקוץ ודרדר תצמיח לך זלגו עיניו דמעות אמר לפניו רבונו של עולם אני וחמורי נאכל באבוס אחד כיון שאמר לו בזעת אפך תאכל לחם נתקררה דעתו

ממשנתו של רמח"ל עמ' כ"ד

על מה זלגו עיניו של אדם הראשון דמעות, וכי רק כאב לו שהוא יאכל יחד עם החמור באבוס אחד? אך תחילה כשאמר לו הקב"ה "ואכלת את עשב השדה" הבין אדם הראשון שכל דרך העבודה ותפקיד האדם בבריאה שע"י מעשיו הוא פועל בכל הבריאה להוריד את ההסתר ולגלות את היחוד, דרך עבודה זו נשללה ממנו, וכמש"כ "אדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו", לא לן ביקרותו הנפלאה, וזה ההשוואה לחמור שאין מעשיו פועלים כלום בבריאה, וע"ז אדה"ר נצטער צער נורא כי הבין את עומק המשמעות שהיה בתפקידו לגלות את היחוד ומאידך את מה שהפסיד ע"י חטאו. אך נתקררה דעתו אחר שנאמר לו "בזעת אפך תאכל לחם", שזכה בכ"ז לעלות למדרגת 'אדם' ע"י שיש לו תפקיד רוחני בבריאה. בזה נרמז לו שגם אם אמנם נשאר בידו התפקיד לתקן את הבריאה, אבל מעשיו ואילך העבודה היא הרבה יותר קשה, שצריך לכך מסירות נפש ועמל של "בזעת אפך", להוריד את ההסתר של ההשתדלות "בזעת אפך" ולהכיר את יחוד השי"ת, וגם אז אין בכח עבודת האדם מצד עצמו להשלים את התקון להביאו למדרגה דאדם הראשון קודם החטא, וסה יהיה רק לעתיד לבוא ע"י השי"ת בביטול הרע ועמו הבחירה והנסיונות.

דעת תבונות עמ' קי"א

והרי לנו בכאן שלשה חילוקים למציאותו של האדם, א' - מציאותו קודם חטאו, ב' - מציאותו אחר חטאו, ג' - מציאותו מה שהיה יכול להיות אם לא היה חוטא, והוא המציאות שיהיה לעתיד לבא. והנה מציאותו קודם חטאו הוא מצב אמצעי בין מה שנהיה אחר כך ובין מה שהיה יכול להיות. ונמצא שעל כל פנים לא נברא בשלמותו, אלא השפלה קדומה היתה לו מעת הבראו, שנולד במצב פחות ממה שראוי להיות אדם, והשפלה מוכנת לו באפשרות אם יחטא ואשם, וכמו שהיה. והנה הן כל אלה ענינים הכינם הבורא ית"ש, שחידשם ובראם לצורך הנהגת העולם הזה:

ספר קיצור הכוונות - ענין תקיעת שופר

ור"ה בענין עלית מנחה, הוא משונה מן כל י"ט ושבת גם כן, כי בהם בתפלת מנחה יש תוספת עליה ממה שהיה בתפלת מוסף כנ"ל, וכאן בר"ה אדרבא - יורדים זו"ן מן המדרגה שעלו בתחלה. והטעם הוא, לפי שבר"ה נברא אדם ובו ביום חטא, ונתקלקלו הדברים וירדו ממה שהיו בתחלה בזמן בריאתו, כידוע. וחטאו היה אחר חצות, ולכן בכל שנה בר"ה מתעורר פגם חטא אדה"ר, והעולמות יורדים ממה שהיו, ועל כן אין עליה לזו"ן, ואדרבא יורדים, כי השעה גורמת. אבל בשאר הי"ט ושבת שאין שם דבר מעכב, כל עוד שמתגדל היום - קדושה ניתוספת, ועל כן תפלת מנחה היא יותר ממוסף:

ממשנתו של רמח"ל עמ' מ"ד

וממוצא דבריו נמצינו למדים, כפי שכתב שבהשפעת הזמן של סיבוב החדש הוא מעין תחילת מעשיך, כמש"כ רבינו שביאר שיש שני חלקים בתיקון הבראיה האחד התיקון שנעשה בראש השנה עצמו ע"י אדם הראשון קודם החטא, והתיקון השני מה שנעשה כתוצאה מהחטא שעדיין לא באה הבראיה לשלימותה, ואז צריך את כל ההכנה של הימים עד שמיני עצרת, וכן הוא בכל שנה בסוד והימים ההם נזכרים ונעשים, בבוא ר"ה יש שני תיקונים בעבודת היום, האחד התיקון שהיה אז קודם חטא אדם הראשון, והחלק השני התיקון שנעשה ע"י בני העולם עד שמיני עצרת.

קיצור הכוונות עמ' ק"ה

זה היה גם בזמן הבהמ"ק, כי כיון שהוא דבר שגרם חטאו של אדם - עד שלא נתקן החטא אי אפשר להיות מתוקנים גם הדברים הנמשכים ממנו, ותיקון חטא אדה"ר לא יהיה אלא לע"ל. רק ההפרש שיש בין עתה לזמן בהמ"ק הוא, שצריך לעשות ב' ימים ר"ה לצורך תיקון "גוף ונשמה" כנ"ל, מה שאין כן בזמן הבהמ"ק, שזה היה נעשה ביום אחד. ושופר גם כן לא היה צריך אלא יום אחד. אבל תיקון של הזיווג לא היה נשלם גם באותו הזמן עד ש"ע:

ממשנתו של רמח"ל עמ' מ"ז

אמנם כמש"כ שהתיקון הסופי של חטא אדם הראשון לא יהיה אלא לעתיד לבוא – 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', אך מ"מ בכל ראש השנה אנו פועלים ע"י התפילות ושאר עבודת היום השרשת גילוי יחודו בביראה, ועי"כ אנו קובעים את צורת השנה החדשה בתיקון חטא אדם הראשון, ע"י קביעת מדרגת גילוי מלכותו בביראה על הכלל ועל הפרט, ועי"כ אנו מביאים את הבריאה לעוד שלב נוסף בתיקון חטא אדם הראשון.

קיצור הכוונות שם

ואחר כך ובכן תן פחדך וכו' ובו מ"ב תיבות, מלבד "ובכן". וסודו, בסוד בירור העולם - להמשיכו אל היחוד, בסוד, "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה". וזהו ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בסוד היחוד שיתגלה להמשיך כל העולם לרצונו. וזה נעשה בכל שנה במדריגה שלה, ולכן אומרים זה בר"ה. ואומרים אותו בברכה ג', שהוא ת"ת, בסוד שורש ישראל הגובר על שרש או"ה, לפי שתיקון העולם בסוד היחוד הוא - שישראל ישלטו, וכל האומות משועבדים תחתיהם. ז"ש רז"ל בסוד לולב "מאן נצח ישראל נצח", כי בכל שנה נזמן זה הבירור בר"ה, ונעשה במדריגה שלה שישראל ישלטו. ונמצא שהם נוצחים, אלא שאינו מתגלה אלא לבסוף:

מאמר החכמה סדר ליל פסח

אמנם הנה זה כמי שקוצב עץ אחד שמכה בו הכאה אחר הכאה עד שקוצב אותו לגמרי וכן עושים אנו בכל שנה ושנה מתעוררים בכח הא' שהאיר ובתיקון שנתקן אז ומתחזקים להמשיך הדבר לפנינו עד שיגמר, והנה בסוף הכל הד' קליפות עצמם תתהפכנה על האומות ותאבדנה אותן והם ד' כוסות של פורענות שלהן, ולישראל יהיו ד' כוסות של ישועה בהארט ד' אותיות השם ב"ה שזכרנו:

ממשנו של הרמח"ל שם

ובזה נבין את כל מהות עבודת התפילה דר"ה שנתייחד על תיקון הבריאה בשלימותה, כדי לתת את הכח לבריאה ולדור להביא את הבריאה לתיקונה בגילוי יחודו, וכפש"נ שכל שנה הוא שלב נוסף – חדש – בעבודת גילוי היחוד, ואנו שותפים בהמשך קיום הבריאה ובתכליתה ע"י עבודת התפילה של ר"ה. וכפי הכרתנו בענין גילוי יחודו, וכפי שאיפתנו ותפילתנו לראות בגילוי מלכותו ית' בבריאה, כך הבריאה והדור מקבלים תפקידם בגילוי מלכות שמים לקראת השנה החדשה הבעל"ט – הסיבוב החדש, ולעומת זאת אנו מחלישים ומכהים את כח הרע בבריאה. ועי"כ אנו שותפים בהנהגת הבריאה להביא אותה לתליה הסופי בגילוי יחודו.

נפש החיים שער ב' פרק י"א

כן ראוי מאד להאדם הישר לשום כל כוונתו וטוהר מחשבתו בתפלתו רק להוסיף תת כח בהעולמות הקדושים. ולעורר בקולו הקול העליון ואמשכא מניה ברכאן ונהירו לכלא. להעביר רוח הטומאה מן העולם ויתוקן עולם במלכותו ית"ש. ולא על עניניו וצרכי עצמו כלל. ועניניו הרוואות בנוסח תפלת ר"ה שהוא מסודר הראשו עד סופו רק על כבוד מלכותו ית"ש שתתעלה כבתחלה קודם חטא אד"הר. וגם נוסח תפלת כל השנה. אף שלפי פשוטו הנראה רובו ככולו מסודר על עניני צרכי עצמו. ודאי ברור לכל מבין וממקומו הוא מוכרע שלא כיונו אנשי הכנס' הגדולה על הנראה מפשוטי פי' המלות לבד ושמש"ל פ"י. ותפלות נגד תמידין תקנום שהיו עולות כליל לאישים כולה לגבוה סלקא ולא היה בהם חלק הדיוט כלל:

